

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ,
ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ
КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ**

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції**

21 липня 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2023

Оргкомітет конференції:

Голова:

Д. В. Швець, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, Заслужений працівник освіти України

Заступник голови:

М. В. Корнієнко, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Н. В. Домброван, начальник відділу організації наукової роботи, кандидат юридичних наук;

В. Я. Конопельський, завідувач кафедри кримінального права та кримінології, доктор юридичних наук, професор;

Г. К. Тетерятник, завідувач кафедри кримінального процесу, доктор юридичних наук, професор;

С. О. Єгоров, завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували запропоновані обсяги.

Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму : матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 липня 2023 р.). – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 256 с.

ISBN 978-617-8263-62-1

УДК 343.322(062.552)

ISBN 978-617-8263-62-1

© ОДУВС, 2023

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чемпоєш Д. В.

*курсант 206 навчального взводу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Резніченко Г. С.

*доцент кафедри кримінального права та кримінології
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Політичні та правові умови, в яких знаходиться Україна на сучасному етапі, вимагають впровадження нових правових та кримінально-правових заходів. Цим обумовлені зміни в кримінальному законодавстві. Так 15.03.2022 року набув чинності прийнятий Верховною Радою Закон України № 2108-ІХ (03.03.2022 р.), згідно з яким до Кримінального кодексу України додали нову статтю 111-1 «Колабораційна діяльність», що складається з 8 частин.

Саме поняття колабораційної діяльності, містить кілька складів кримінальних правопорушень. Згідно зі статтею 111-1 Кримінального кодексу, публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення або підтримка тимчасової окупації частини території України, а також заклики до співпраці з державою-агресором чи невизнання державного суверенітету України на окупованих територіях належать до кримінально неприпустимих дій [1]. Відповідальність за такі дії передбачається у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років.

У ч. 2 ст. 111-1 Кримінального кодексу України передбачає колабораційну діяльність, що полягає у добровільному займанні громадянином України посади в незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території. Кваліфікація дій винної особи за цим положенням вимагає дотримання умови щодо здійснення

кримінального правопорушення безпосередньо на тимчасово окупованій території України [1].

Поширення пропаганди, спрямованої на підтримку збройної агресії проти України, а також використання стандартів освіти держави-агресора у навчальних закладах, караються різними видами покарань, такими як виправні роботи, арешт або позбавлення волі на певний термін, з позбавленням права обіймати посади або займатися певною діяльністю [3].

Важливо відрізнити ці дії від більш серйозного кримінального правопорушення, яке стосується пропаганди війни і має свої власні наслідки, зазначені у статті 436 Кримінального кодексу [1].

Передача матеріальних ресурсів незаконним збройним або воєнізованим формуванням на тимчасово окупованій території, або збройним формуванням держави-агресора, а також співробітництво з державою-агресором в сфері господарської діяльності, співпраця з незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, є злочином. При кваліфікації дій згідно з частиною 4 статті 111-1, слід враховувати, що поняття «господарська діяльність» визначено відповідно до положень статті 3 Господарського кодексу України [2].

Активне залучення громадян України до незаконних органів влади, включаючи окупаційну адміністрацію держави-агресора, а також їх участь у незаконних виборах або поширення закликів до їх проведення є злочином. Для правильної кваліфікації цих дій згідно зі статтею 111-1 Кримінального кодексу України, важливо враховувати, що таке кримінальне правопорушення може бути вчинено лише на тимчасово окупованій території України [1].

Організація та проведення політичних заходів, інформаційна діяльність у співпраці з державою-агресором або його окупаційною адміністрацією, спрямовані на підтримку держави-агресора, також караються згідно з відповідним законодавством. Варто зазначити, що відповідальність за ці дії настає без врахування ознак державної зради [4].

Добровільне прийняття громадянами України посади в незаконних судових або правоохоронних органах, а також добровільна участь громадян України в незаконних збройних або воєнізованих формуваннях, що були створені на тимчасово окупованій території, або у збройних формуваннях держави-агресора, і активна участь у бойових діях проти Збройних Сил України належать до злочинних дій. Для кваліфікації цих дій згідно з частиною 7 статті 111-1 Кримінального кодексу України, необхідно, щоб таке кримінальне правопорушення

було вчинено добровільно. Крім того, важливо враховувати місце, де вчинені ці дії, а саме на тимчасово окупованій території України.

Якщо ці дії призводять до смерті людей або настання серйозних наслідків, винні особи підлягають позбавленню волі. Якщо дії винної особи не відповідають ознакам, зазначеним у частині 8 статті 111-1 Кримінального кодексу України, то вони можуть бути кваліфіковані як сукупність злочинів згідно з іншими статтями Кримінального кодексу [1].

Важливо також відзначити, що колабораціонізм може проявлятися не тільки на окупованих територіях, але й у співпраці з державою-агресором, і ця співпраця може бути добровільною. Сферами такої діяльності можуть бути інформаційна співпраця з державою-агресором, сприяння в реалізації її політики на окупованих територіях, організація і проведення виборів або референдумів, а також економічна співпраця з державою-агресором. При кваліфікації дій винних осіб необхідно детально аналізувати кожен конкретний випадок, враховуючи об'єктивні та суб'єктивні аспекти злочину.

Література:

1. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3074> (дата звернення: 06.07.2023).
2. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 06.07.2023).
3. Рубашенко М. Кримінальна відповідальність за колабораціонізм за чинним ККУ України. Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 жовт. 2016 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2016. 564 с. С. 328–330.
4. Хряпінський П. В. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності за діючим законодавством. Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. 2014. Вип. 1. С. 76–83.

ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ
КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У КРЕДИТНО-ФІНАНСОВІЙ
СФЕРІ

Самофалова А. І., Телійчук В. Г...... 194

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ
З КОЛАБОРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Семеншин М. О., Гривцова В. І...... 197

ЩОДО ПОНЯТТЯ «РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ
СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ»

Смаглюк С. В...... 200

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Сокирко К. О., Азаркова О. І...... 204

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ
ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Соловійов М. О., Кулик Л. М...... 208

ОСОБЛИВОСТІ УГОД У СПРАВАХ ПРО КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Федорова А. І., Чекмарьова І. М...... 211

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
ЩОДО КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хабєєв В. М., Федоров І. В...... 214

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ

Цуркан Є. В., Чекмарьова І. М...... 218

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ
ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Чекмарьова І. М...... 222

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ
КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чемпоєш Д. В., Резніченко Г. С...... 224

ПРОБЛЕМИ ВИСВІТЛЕННЯ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА
НАД ДІТЬМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Чупринюк О. О., Собко Г. М...... 227

ПРОБЛЕМИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ
КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ

Резніченко Г. С., Шелегон Ю. Р...... 230

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ОТРИМАНОЇ В РЕЗУЛЬТАТІ
ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ
В ІНШОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ, ЩОДО ЗЛОЧИНІВ
ПРО КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Шульгін С. О...... 233